

1922

Ca-Nostra

EPOCA SEGONA
ANY IV : NÚM. 31

REVISTA D'INCA MENSUAL
JORIOL 1922

Redacció i Administració
Murta, 5.-Inca

«L'HARPA D'INCA» EN SA VISITA A LLUCH

Després de les festes

Tothom ha quedat satisfet de les festes patronals per haver sortides avengudes i brillants.

La seva plasmació se deu principalment a dos factors importants. A la direcció que les va saber donar el Batle i a la col·laboració del poble.

Vegem ara si sabrem treure a'guna llissó profitosa a seguir.

Cada dia, una mesada abans, se feien reunions a la sala, i no propiament de regidors, sino de gent, en la majoria del poble, per parlar de la organització dels distints números de les festes. En aquelles reunions, que presidia el Sr Batle, hi havia qualcom de confiança i d'entusiasme popular, que fugia de les formes oficials i oficinesques, veent-se factors de tots els partits que preparaven en igual entusiasme les festes patronals, sense aquelles mires tendencioses i torçudes que moltes voltes tenen

els col·laboradors dels municipis.

Hi ha que fer observar que la nostra gent sense donar se'n compte es movia per un esperit patriòtic, i digam-ho amb una altra paraula, de regionalisme; com ja se mogué per les festes del Pare Serra. Aquest noble sentiment feu callar les diferències polítiques tan exaltades mig any enrera.

Això deu fer comprendre a les classes directores que si volen fer res de profit i volen col·laboració del poble, es deu acudir al sentiment patriòtic, que sent tota ànima ben nascuda per la seva regió.

Altres caires afalagadors han tengut les passades festes i són els números de cultura que tant esplendidament s'han realitzats.

Repetides vegades havíem proposat en *Ca-Nostra* la celebració de festivals que al mateix temps que delitassen fossen educatius i pedagògics, per entendre que fins i tot amb els divertiments els de adult deven orientar el poble a fins enleirats. En un article que publicarem l'any deu ja proposàvem un programa per les festes patronals molt idèntic al que s'ha fet enguany. Parlàvem d'una festa escolar, de partides de futbol, de donar premis al treball, a la virtut, a l'aplicació.

El Sr. Balle al iniciar i portar a felix realització un homenatge a dos personatges il·lustres d'Inca, que han brillat pels seus mèrits, i una festa escolar i demés en aquest sentit, ha demostrat estar orientat cap a un ideal de modernitat ben entés. Tothom sab com va dir la festa escolar, que va obtenir el màxim de bondat i primor, i que no ha tengut parió a Mallorca en lo que toca els jocs rítmics. Allò fou una revelació per molts que sols havien concebut festes de traca, festes de bombo i platillos.

Contents degueren quedar els senyors Reus i Cortés que foren els primers que iniciaren dins el pressupost municipal candidats per cultura. Content el Sr. Inspector del districte, apòstol de l'ensenyança, que empeny i afua tots els plasmes de la cultu-

ra en l'escola primària.

Hi ha que alçar el cap tots els qui ens sentim en vocació per imposar un criteri sà i cultural a la generació que puja, i destruir molts de perjuis, nous i vells, que nos duen a un estat de ignorància i desequilibri social.

M. D.

Romaní florit

Falaguera amiga
del brostar del pi.
O flor de garriga,
flor de romaní.

O breu maravella
d'un morat de cel,
on xucla l'abella
l'exquisida mel!

Floreta modesta,
diu que amb sol o amb neu,
floreis quan fa festa
la Mare de Déu.

Ara l'estiuada
tota flor marci.
—On ets flor morada,
flor de romaní?

A la festa pia
de son Naixement,
no hi veurà Maria
ta flor amatent?

Camina, camina
pel flanc del turó...
—queia una divina
benedicció.—

I dins l'aridesa
d'aquell camp salsit,
et trobí, sorpresa,
romaní florit!

Maria Antonia Sa lola.

Croníco d'Inca

JORIOL

Dia 2.—A San Francesc és celebra la festa del Beat Ramón Lull amb completes i missa major. E-hi predica el Rnt. P. Cerdà i l'Escolania Seràfica ha cantat una partitura d'En Perossi. El capvespre s'ha fet l'acabament de la novena amb molta solemnitat.

Ens alegrem ferm que en Inca vagi en augment el culte i devoció al St. mallorquí.

Dia 16.—Durant aquesta setmana el Batle D. Miquel Pujadas amb una comissió de l'Ajuntament i del clero ha visitat les escoles de primera ensenyança públiques i privades. S'en ha duit una bona impressió de l'estat d'instrucció que han trobat en elles.

En casi totes les escoles i costures els alumnes han presentat els seus respectius albums, consistents en dibuixos, mapes, figures geomètriques, caràcters, escriptura, comptes, etc., que eren una preciositat. Vèrem bastants de treballs que mereixen els honors de la publicació. Hi ha que canviar el concepte que se tenia de l'estat d'ensenyament primari de les nostres escoles.

Dia 22.—L'Orfeó «L'Harpa d'Inca» és a Ciutat per sentir cantar an el Principal l'orfeó Panadés que és vengut a Mallorca. Volia prendre el pols a la cosa per veure si ell estava en disposició de alternar, i sembla que sí, que ja pot sortir a rotlo.

Dia 23.—Mor negat un nin de pocs anys dins un safreig. Nos diven que dins aquest safreig ja e-hi ha hagudes tres desgràcies de nedadors. Hauria d'estar privat de nedar en safreigs per higiene i per decor, i sobre tot, an els infants per la dificultat que hi ha per sortir de dins ells.

Dia 29.—Comensen les festes dels Patrons Sants Abdòn i Sennen.

A l'hora de vespres hi ha repicada gene-

ral i surten els caperrots (cabezudos) i més tart es fa un acte de significació ben patriòtica.

Per acort de l'Ajuntament s'ha de posar an els carrers d' l'Estació i del Pou d'En Morro el nom del Bisbe Llompart i an els de Pasajeros i Cometas el títol de Antoni Fluxá, i avui, és el dia senyalat per descobrir les lloses.

A l'hora anunciada les autoritats precedides de la banda militar i seguides dels parents dels homenatjats i d'altres personalitats i gent de poble, de la Sala s'encaminen a descobrir les lloses que verifica el senyor Batle donant visques als personatges homenatjats i a la pàtria, contestant el poble en forsa d'aplaudiments.

Devant la llosa del Bisbe Llompart Mossèn Francesc Rayó, Cura-Arciprest, fa un discurs enhaltint la memòria d'En Fluxá i del Bisbe, el primer pel seu treball industrial i el segon per la seva ciència i virtuts eclesiàstiques.

El Coronell Sr. Esteve, diu quatre paraules per adherir se a l'homenatge que tributava Inca a sos f'ls distingits.

També hi assisia el jutge instructor Sr. Fernandez.

—Seguidament, el Batle i una comissió de l'Ajuntament és dirigeix a presidir una partida de Futbol, organisaada per l'equip d'Inca, que presideix el Sr. Fogarons, i patrocina l'Ajuntament.

An el camp de ca'n Vich, a on s'ha de fer la partida, compareix molta de gent, mentre la Banda Municipal deixa sentir les seves tocades.

L'equip «Montepic» de Ciutat fa ofrena a l'Ajuntament d'un ram de flors amb enllasades i dedicatòries.

La lluita dels dos partits és ben afuada sostenint se per llarg temps amb una igualtat corprendidora, fins que aguanyen els de Ciutat.

Va esser un festival ben entretengut que agradà a la gent.

— Horabaixa a la Sala ès reparteixen almoines an els pobres.

Entrada de fosca, cantades matines per la Comunitat parroquial, es fan les Completes amb assistència de l'Ajuntament i l'estol revetler.

A la sortida comensà la revetla al tò de les xeremies que balla juvenea distingida de la Ciutat.

Més tart pel real de la festa, que estava il·luminat, hi va haver concert de músiques.

Dia 30.—Festa dels Sants Patrons. De bon matí el toc de diana desperta la gent.

A les deu es fà la processó amb les venerandes Relíquies dels Patrons. Hi và la Comunitat parroquial, l'Ajuntament, la revetla i la banda militar i demés carroportal.

Això de la música ens agradà ferm, perquè els altres anys els cronista hi tenia molt que dir que en aquesta processó (votada per la vila) no hi tocàs cap música.

Tot seguit es comensà l'Ofici, essent el celebrant el M. I. Sr. D. Nadal Garau, Canonge, i el predicador son nebot, Mn. Francesc Garau. Va treure els honors de la Vila.

«L'Harpa d'Inca» hi canta la missa d'En Sicognani amb l'art religiós que acostuma fer-ho.

A la casa de la Vila se va fer un esplèndid refresc.

—El capvespre va esser la bona. Es va fer una novellada que deixà bisco a tot-hom. S'era preparada amb gran entusiasme sens perdonar detall ni planya rès perquè sortís una cosa que tiràs d'esquena a tots els novel·listes haguts i per haver.

Baix el patronat de l'Ajuntament se organisà una companyia d'accionistes presidida pel Batle, D. Miquel Pujadas, que logrà reunir 500 accions de 25 pessetes per sortir fiador del gran pressupost que porta una funció d'aquesta classe.

L'anunci de que venien els destres «Barajas», «Gitanillo» i «Morenito de Zaragoza»

» havia despertat en tota Mallorca torera gros entusiasme i lograt un concurs tal vegada mai vist a nostra plaça.

Nosaltres no hi entenem amb això de curses de braus; però els intel·ligents diven que el públic passà *una tarde buena* que donava per ben pagats tots els treballs que s'havien fets.

Els iniciadors de la novellada quedaren bé amb accionistes ja que se calcula que pagaràn les accions a 34 pessetes incluint l'entrada.

El Cronista que prengué algunes accions per pur patriotisme, perquè aiximateix ens agrada que el poble es divertisca be i honestament, en sa vida ha fet un negoci més redó.

—S'acaba la gran diada amb una colcada ben rumbosa. En la desfilada passaren gran nombre de cavallers amb sos cavalls vestits a la antiga, gran nombre d'autos i bicicletes que són a la moderna. Fres alegòriques carroces: «Un tanque» representat pel Regiment d'Inca, Un elefant artísticament contornat a l'estil indio, del Club Central, i Un cisne sens taca del Circol Recreatiu. En totes les carroces hi anaven candoroses nines i graciosos nins. El seguici estava il·luminat per llanternes i moltilut de bergales que dúien números del exèrcit, produint un efecte fantàstic i de molta bel·lesa.

Dia 31.—An el re l de la festa el vespre hi ha concerts de música per les bandes militar, municipal i la Rotger. La plaça Major estava atapaïda de la gernació que escoltava les filigranades peres de la banda militar.

Mes tart, a l'aplanada de la Fonteta s'amollaren focs d'artifici que presentaren certa novetat en colors i formes.

A mitja nit la banda de cornetes i tambors del Regiment tocà retreta a distins endrets de la població, anunciant que les festes s'havien acabades.

Intencionadament hem deixat de rese-

nyar la festa escolar per donar lloc a nostres lectors a assaborir la crònica que en fa el *Cruzado Blanco* damunt «Correo de Mallorca», baix quin pseudònim s'amaga un fill d'Inca, estimat col·laborador nostre. Diu aixís:

«...Prometença per demà...»

Ha sido el número más simpático, más «nuestro» más trascendental de las Fiestas patronales de los Santos Abdón i Senen.

Ha sobrepujado a las esperanzas y desvelos minuciosos del señor Alcalde y del concejal señor Durán, organizadores principales del festejo infantil.

No se hablaba de otra cosa.

—¿Ha visto V. qué monada de niños?

—Una preciosidad.

—Qué compostura por las calles y qué canto: y en la Plaza, qué gestos y qué gracia. . . Había que ver a mi Pepín que no desviaba la vista del Maestro. Por supuesto que ha obtenido el primer premio de la clase . . . promete mucho.... Y estaba tonto, chiflado. A todas horas podía V. tropezar con él gesticulando, canturreando, hincando el pié a compás .. Celebro que hayan pasado ya las fiestas...

Y vió V. aquella niñita de «Ca'derón», cómo derrochaba gracia! Mi Mariuca la sabe imitar tan donosa. . . los mismos andares, los mismos gestos—¡angelito!—y solo cuenta cuatro abriles. Decidido. Este año lo mando yo a las monjas...

—Es que no parecían nuestros. A un simple «¡op!» del Maestro obedecían. . .

Y nosotros nos achicharramos para meterlos en cintura... Créame, ha sido una fiesta de buena crianza.

*

Verdad que sí La fiesta estaba bien orientada. Era una imitación de aquella que antaño celebró la Ciudad de Palma en las Ferias y Fiestas, en torno del Beato Ramón Lull.

Presidida por las autoridades y a los acordes de la Banda del Regimiento, arranca la procesión desde la Casa de la Ciudad. La Guardia civil montada abre la marcha Sigue un auto-cisne, guiado por riendas de paz por unas niñas blancas. Van desfilando, con sus Maestros y Maestras, un millar de niños y niñas de todas las escuelas públicas y privadas, con lazos en el pecho los niños, con lazos en la cabeza las niñas. Cada escuela tiene su distintivo,—lazos blancos, rojos, gualdos, policromos —y lleva enhiestas dos banderas, la española y la mallorquina...

Y cantan mucho, cantos religiosos, cantos regionales, cantos escolares...

En la Parroquia, ante las Reliquias de los Santos Patronos depositan una flor. El órgano se encrespa y sublima el canto argentino de los *Goigs* ..

— Es la tradición que canta, es el corazón de un pueblo que palpita ..

«La vila d'Inca ditxosa
vos aclama per Patrons
i vos fa capella hermosa
i us vota fer processons
cada any i festa major
ab revetles i aubades.

*Guardau les costums honrades
que nos llegà l'Avior...*

Desfilan por delante del Monumento de P. Fr. Rafael Serra. Echánle también flores, cántanle también sus *Goigs*...

«Oh Venerable Fra Serra
dret damunt el monument...
Inca, vostra insigne terra,
congrega avui tota gent;
damunt el dubte i la guerra
afirmau la fe vivent...»

Los niños han oído decir que fué grande, que fué sabio, que fué santo, que fué «nuestro». Los mayores vemos que es un símbolo de educación integral, aquel austero Observante, ejemplar propulsor de los estu-

dios escriturarios y teológicos, predicador de veinte Cuaresmas en la Catedral, que supo hacerse grande en pleno siglo XVI, época de grandes sabios y grandes santos; y encarnando el alma, el criterio, las ideas de su Patria, supo infundir en todos los órdenes el espíritu católico del gran reformador Cisneros.

*

Y llegan a la Plaza de toros a los aplausos de todo el pueblo de Inca allí congregado.

Cántanse el «Himne mallorquí» de las escuelas, de María A. Sa'vá, armonizado por nuestro insigne Salas.

«Bella terra mallorquina
la de Lluch i del Gorch blau,
de la Verge Catalina
i de Llull breçol suau...
—Bella terra mallorquina
Deu te do salut i pau!

Flors nosaltres d'eixa terra
hem florit per a fruitâ,
ab la fe qui mai s'aterra
esguardant el més enllà.
—Flor avui de nostra terra
prometença per demà...»

¡Muy bien, mis bravos!

Los más aplicados de las escuelas, examinados previamente, reciben de manos del Alcalde un premio, una bella «Historia de Mallorca» o un ejemplar del «Quijote». Y todos reciben un sabroso pastel, la clásica «ese». ¡Qué apetito de lamerla despierfa en algunos! Eh, ricos míos? ..

«L'Harpa d'Inca» también canta magistralmente.

«Mallorquins, aime'n la terra
com cap cosa d'aqueix món;
ni en la plana ni en la serra
nostro geni no's confón. .

Este «Himne mallorquí», del folklorista señor Pol, huele a heno maduro, sabe a vi-

no nuevo, suena a esquileo de oveja pascual.

«L'Emigrant», «L'hereu Riera» y L'Arbre Sagrat» como una ráfaga de arte verdad estremece nuestras entrañas.

Y llega el punto culminante de la fiesta: los juegos rítmicos y los cantos con gestos.

El distinguido maestro nacional de Bini-salem, don Ramón Morey y Antich, ha enseñado durante una mesada a unos ochenta niños y niñas de todas las escuelas y puede gloriarse de haber sacado el partido máximo artístico

Yo no sé las emociones de la «afición» ante un descabello de «Barajas» en la fiesta que llaman bárbara y que llaman nacional, pero sé que el público de hoy, tan distinto del de ayer, siente una emoción intensa, está compenetrado con los pequeños artistas... Aquella madre, aquella abuela, aquella madona, aquel señor, aquel menestral, miran, admiran hechizados a su hijo, a su nieto, a su allegado.—¡Hijo mio, si tu padre te viera! Encanto de mis ojos ..!—Entrañas de mis entrañas!—

Un simple «iop!» del maestro moviliza a 40 niños; un acorde de piano electriza a 40 niñas. Evolucionan y avanzan y saltan, casi vuelan .. Es una disciplina admirable de todas las facultades humanas, es una tensión espiritual armónica, es euritmia, es pura gracia helénica . cristianizada ..

El Maestro Llongueras ha sorprendido «Lo que canten els aucells», y si Filomela canta en la humbría

«La cançó tinc ben apresada
que ell refila tot joliu,
deya, diu:

Tiu, ri-ti-tiu...

Canta, canta sens peresa
mentre ets jove canta y riu ..»

«la cançó tinc ben apresada
que rucúa ab devoció
diu aixó:

Ruucc parrupó.
prega, prega sens peresa
si vols esser bon minyó.. »

El público gratamente sorprendido aplaude con frenesí... Y se repite.

El Sr. Alcalde, D. Miguel Pujadas, que ostenta la representación del Rector de la Universidad de Barcelona, rodeado de todas las Autoridades locales y del Inspector Sr. Capó, alienta a todos, padres e hijos, a proseguir el camino emprendido de disciplina, de civismo, de verdadera cultura

*

Esa fiesta ejemplar ha demostrado que la tierra es buena, que el ambiente es propicio. La yema apunta, la flor promete el fruto, es la «prometença per demà». Tenemos derecho a que se la cultive. Una grave responsabilidad pesa sobre los directores del pueblo.

Si triquiñuelas políticas, si intrigas bizantinas, si apetitos inconfesables esterelizaran toda labor de seriedad, la maldición sería el patrimonio de nuestros hijos.

Si nuestros locales son insuficientes levantemos otros mas capaces, y «edifiquemos nuestra casa», abierta a todo lo verdadero, a todo lo bueno, a todo lo bello, y aprendan nuestros hijos y amen y vivan de todo eso, que es disciplina, perfección armonía, paz, es el vivir de Dios...

DEL MUNICIPI

—El jurat constituït per premiar les alimares i adornaments dels frontis del carrer i plaça major en les festes dels Patrons, ha donat el següent veredicte: Primer premi, desert.—Segon, «Centro Instructivo» —Tercer, «Café Comercio».—Quart, Drogueria de Antoni Armengol.—Quint, Sucursal del «Banco de Préstamos y Descuentos».

També se presentaren fora de concurs les alimares del Club Central i de la Casa Consistorial.

El Sr. Batle D. Miquel Pujadas va en-

viar al President de la República Argentina Excm. Sr. Alvear, un telegrama que és estat contestat amb el següent:

«Reconocido al saludo simpatía ese municipio, estimaré señor Alcalde quiera expresarle mi gratitud y recibir sinceros votos formulo su felicidad.—Alvear, Presidente electo de la República Argentina».

—Temorós el senyor Batle que faltàs aigo ha fet destapar l'ull de la Fonteta, quin edifici va desapareixer al fer l'esplanada de la nova plaça del bestia, i resulta que és l'aigo més bona i fina d'Inca, que dona amb molta abundància, i que la gent aprofita per proveir les seves cisternes.

ELS AUCELLS

—Quines coses ens hem d'abstenir de fer amb els aucells?

—La persecució, captura, tortura, mort, arrabassament de nius i dispersió de cries.

—I si algun auçellet, per atzar o per feblesa d'ell, ve a nostres mans?—Deixar-lo anar tot seguit, procurant que no sigui víctima d'altres animals, com moixos o cans.

—Quin és el càstic de la persecució dels aucells?—L'enduriment de cor dels malvats que s'hi dediquen, i l'invasió d'insectes nocius.

—Quin fet constitueix una acusació molt trista pels païssos on els aucells són perseguits?—Que s'arriba a influir en l'instint dels aucells. Al Nord d'Europa els gorrions no fugen de l'home com aquí, perquè allà, tant a ciutat com al camp, tothom els respecta. Al Japó, si un estranger agafa una perdria per llançar-la a un cà, el cà no fugiria, perquè allà ningú no els apedrega.

R. RUCABADO.

Les arts que adulen el vici
no són arts, són vil ofici.

Segells de goma i de metal

Aquesta Imprenta s'encarrega
: de fer-los confeccionar :

TINTES D'ESCRIURE

An el nostro establiment es troben tintes de moltes classes, com la **Sama**, la **Pelikan**, la **Vigty**; tintes estilògràfiques, en colors per dibuixos, tintes xines en negra i colors, la **Sama** negra en pols, La **Perfecta** negra i colors en pols de gran resultats
Tinters plens de tinta Sama,

Cuaderno de Rotación

La explicación del uso de este cuaderno, tan aceptado en otros países, se encuentra al mismo en las páginas de observaciones.

Un ejemplar 50 cts. docena 5 ptas. cien 40 pts.

Los buenos maestros deben proveerse del libro formador del carácter, titulado:

Libro de los Ejemplos

Ejemplar: 0'90

Docena: 9 Pesetas

Cuadros de S. M. el Rey

los hay en esta Libreria en color sepia

Tamaño 70 x 50 a 4 pesetas uno

Diccionaris de les principals llengües

En Castellà (varies clases i edicions)
—Català-Castellà i Castellà-Català—
Italià-Espanyol i Espanyol Italià.—In-
glés-Espanyol i Espanyol-Inglés—Es-
panyol-Alemàn i Alemàn Espanyol—
Francés-Espanyol i Espanyol Francés.

Biblioteca Editorial

DE CA NOSTRA

Almanac literari de l'any 1911 (Porta 23 composicions de poetes mallorquins).—En rústica: 50 cèntims.

Recordatori. Pelegrinació mallorquina a Lcudes Festes del cinquè-ntenari de la darrera aparició de Maria Immaculada, per Mossèn Salvador Galmés i Sanxo.—En rústica: 50 cts.

Aplec d'himnes i poesies del Puig d'Inca del Santuari de Santa Magdalena i de la Creu de la Minyó de distins autors.—En rústica: 25 cts.

Als gloriosos Patrons de la ciutat d'Inca Sans Abdón i Senen, Màrtirs de Jesucrist Goigs, tradicions i notícies històriques p'En Miquel Duràn (Porta la música del goigs treça per Mn. Bernat Salas, organista de la Seu).—Una pe seta.—(Agotat) :

Mes de Maria casolà = Compost damunt un que n'ordenà un Pare de la Companyia de Jesús p'En Miquel Duràn.—En rústica: 40 cts.

Impresions i notes biogràfiques de *Na Margalida de Costitx*. Terciaria Franciscana i Maria dels Sagraris Calvaris, p'En Miquel Duràn. En rústica 0'30; amb una fotografia, 50 cts.

Recordança.—A Santa Maria la Major, Titular de la Parròquia de la Ciutat d'Inca. Aplec de Poesies de distins autors. (Porta onze composicions). En rústica: 75 cts En paper lux 1'25